

NYIRŐ JÓZSEF

Az én népem

lajh
KÖNYVKIADÓ
Szeged

*Avégett vagyunk a földön, hogy
egymást megismerjük, szeressük,
és ezáltal boldoguljunk.*

I.

A szél fújja a fenyők haját, és borzolja a tollat a templom gerincére szállott varjún. A fekete, vedlett toronyban sejtelmesen sírnak az ércvirágok, a harangok. A templom hegyen van, és őrzi a kicsi falut. Az apró székely házak némák, mint egymás mellé tett kicsi, fehér koporsók.

Az új pap a cinteremből nézi a falut. Ma lesz a beiktatója. Lábai körül földbe fulladt sírkövek jelzik az egykori temetőt, s a templom tövében, a csepegés alatt néhány apró, reves koponyacsontdarab sárgállik. Arasznyira se lehet leásni, hogy sírokat ne bolygasson meg az ember.

Háta megett az egyházfi megzergeti a kulcsokat:

– Harangozhatok-e, tiszteletes úr?

A pap bólint, és az egyházfi a megőszült cserefa ajtóhoz lép, kizárja, és feldörget a toronyba. A vén torony kövei izzadtak a ködtől, és sötét hajlataikban századok igézete nyugszik. Gyermekmek meztelen lábanyoma látszik a hiányos lépcsők finom porában, és szédülten meginyog a rozoga torony, mikor a nehéz harang elcsattan benne.

A harangszóra megrezzen a pap. Az úton állingáló fehér harisnyás székelyek is feltekintenek, és komótosan beszélgetve elindulnak a templom felé. Asszonyok, leányok sietve öltöznek ünneplőbe, és csakhamar megtelik az utca hímes ruhájú fehérnépek színes csoportjával. A vasárnap tiszta illata árad mindenből.

A felseprett úton kocsik, szekerek zörögnek végig. A szomszéd papok jönnek. A székelyek az út szélére állva adnak helyet a fogatoknak.

– Nagy napunk lesz! – jegyzi meg Fejér Dávid, a volt bírós.

Híreket hallanak, híreket mondanak. A falu izgalma növekszik. Esemény a népnek ez a mai nap.

– Az egész környék itt lesz! – újságolják, és csakhamar feketéllik az embertől a templom dombja.

A vendégek még mindig érkeznek. A papi ház udvara tele van autókkal, kocsikkal. A kapu tárva-nyitva. Az irodában palástosan beszélgetnek a papok. Nagytiszteletű Péterfi Tamás esperes úr megállapítja az ünnepség sorrendjét.

– Bevezető ének. Az imát Lőrinczy mondja, a beiktatást én végzem, utánam az új pap beszél.

A kántor kérdez valamit fontoskodva. Feketében van, kopott feketében. Gallérja csámpás, és nagy szalagnyakkendője színtelen, de öt gyermeke van, s Isten csudája, hogy ilyen jövedelem mellett napjában egyszer jóllakhatnak. Különben jó magyar ember.

Fut, siet hajadonfővel az emberek között, mert már másodikat harangoztak. A tanítónőnek, ki az iskolás gyermekekkel sorfalat áll, gyors utasításokat ad, és múltó pillantást vetve a tömegre, felszuszog a kórusba, felrántja az orgona födelét, és a szüette állványra kicsapja a vén zsolttároskönyvet. Idegesen végigrugdossa a félig néma pedálokat, és térdeire merevített kezekkel, sovány ülepéről kissé felbillenve lenéz a gyülekezetre.

Meg van elégedve a zsúfolt templommal.

– Húzódjatok hátrább! – riaszt rá a legénykékre, kik behajlottak a rozoga orgonába.

A kórus ropog az embertestek súlya alatt. A legények feszesen állanak ragyogó fehér harisnyában, vikszolt csizmában, díszesen hímzett lájbiban, és kicsattanó orcájukon süt a nap. Suttogás morajlik a templom boltívei alatt, és szemek röpködnek mindenfelé.

A katedra, az úrasztala, a papiszék és a vendégek számára fenntartott padok ékesen fel vannak díszítve.

– A főszolgabíró is eljött – súgja a félrenéző kántornak Bencze Jóska, aki híres hangú énekes, és a kántor mellett a helye.

Tényleg a primprétor¹ lép be a jegyzővel, a csendőr őrmesterrel és az állami tanítóval. A bíró kalauzolja készségesen, és töri a román szót:

1. Főszolgabíró. (rom.)

– Poftiti domnilor!²

A férfiak is bedübörögnek. Nehéz munkától súlyos testük alatt recsegnek a padok. Megviselt arcukról árad a becsület és a gond. Komolyan veszik az Istent, és az Isten is komolyan veszi őket. Rendíthetetlenül ülnek a helyükön. Kemények és nyugodtak, tapasztaltak, és nem könnyen jönnek ki a sodrúkból.

Ülnek és várnak.

Aki várni tud, azé az élet. Az megmarad. Sziklaélet ez.

Mindenkinek a szeme az ajtón.

A vendég papnék közt két kicsinyét kézen fogva vezetve jön az új papné. Törekeny, fiatal asszony.

– Be szép a lelkem! – motyogják a vénasszonyok.

– Tényleg szép! – kíséri mohó férfiszemmel a főbíró is.

Fiatal, nőtlen, asszonyéhes ember a főbíró.

Titokban lesi az asszony minden mozdulatát, teste vonalait, ahogy leül a papné székébe, és büszke szemeit meghordozza a templomban.

A papok bevonulása megzavarja.

Az esperes jobbán jön Botár Béla, az új pap. Magas, fiatal ember. Fél fejfelé kiválik társai közül, kik a falusi papok cseres arcával erőltetik a méltóságot, és mezei munkától égett, fekete kezekkel emelik a kopott palástot.

Az orgona felzendül. A kántor kézzel-lábbal dolgozik.

A bevezető ének alatt Lőrinczy, az imamondó pap felemelkedik, és fellépdel a katedrára. A nép hatalmas éneke kíséri útján. Az éneklő emberek káprázva harsogják a zsoltárt:

– *Tebenned bízunk eleitől fogva...*

A tömeg belső izgalomban zengette a vén versek ritmusát. Nem az volt a fontos, hogy mit énekelnek, hanem hogy énekelhetnek gátlás nélkül. A nép kiélte magát általa.

Az imamondó Lőrinczy mereven állott a tömeg felett, és a kálviniizmus ősi, erdélyi módszere szerint dalolni kezdte az imát. A nép áhíttal leste, és sokáig emlegetni fogja Lőrinczyt a szép imáért.

Az esperes gyorsan végezte a beiktatást. Felolvasta a püspöki kinevezést, és az új pap kezeire adta a nemes eklézsia gyülekezetét.

2. Parancsoljanak uraim! (rom.)

Mikor az új pap lépett a szószékre, egyetlen hosszú percig néma csend lett. Pap és nép nézték egymást. A pap egyszerre megérezte, hogy a szépen megírt, nagy hatásúnak szánt prédikáció színtelenné válik a zsebében. Ezek az emberek nem a Pál apostol „közönséges levelei”-nek teológiáját várják, hanem biztatást, erőt, haldokló életük újra lábra segítését.

Felesége felmosolygott hozzá urára büszke biztatással, de ő elfordította fejét, és hatalmas hangon szavalni kezdte a betanult beszédet. Az asszony boldog volt, mert látta, hogy a papok elismerően néznek egymásra. A nép a tudás erejétől leigázva, tájékozatlanul igyekszik követni gondolatait.

Csak a pap érzett csalódást. Szédülten támolygott le a katedráról.

– Nagyszerű volt, Béla! Nem fogsz te itt megvényülni, Béla! – dicsérték a kollégái.

Az orgona felujjongott, és a nép kisodródott az ajtón. Kívül csoportokba szakadozott, és bámult. A presbitérium tagjai fontoskodva húzódtak egymáshoz. Most lesz a tisztelgés. A primprétor cigarettára gyújtott.

– Baj lesz ezzel az emberrel! – vélte a jegyző.

A főbíró unottan vállat vont. Oda se figyelt a székelyek alázatos köszönésére. Az asszony járt az eszében.

– Szép az az asszony! – mormogta.

Egészen felújult, mikor a papné kicsinyeit vezetve kilépett a templomajtón.

Az urak egymásra hunyorítottak.

– Szerencse, hogy nem az én feleségem! – tréfált a vén igazgató, de a primprétor hallatlanára tette.

– Nem megyünk? – kérdezte a jegyző, mikor látta, hogy a presbitérium készülődik.

A főbíró eldobta a cigarettát, és megindult.

– Légy készen, Nicolae! – szólt oda az autóval várakozó sofőrjének, és belépett a papilak kapuján.

A papok túlzott udvariassággal fogadták.

– Domnu Primpretor! – fordította románra az esperes a szót.

Az új papnak jólesett, mikor a főbíró magyarul válaszolt.

- Isten hozta közénk, tiszteletes úr! Érezze itthon magát nálunk!
- Köszönöm, főbíró úr!

Az esperes örvendett, hogy jó volt a kölcsönös benyomás, és mint egyházi házigazda nagy, vidéki gesztusokkal végezte tovább a bemutatást.

Az új pap alig várta, hogy a cécónak vége legyen. Kínos volt ez az örökös kisebbségi diplomácia, sem többet, sem kevesebbet nem mondani, mint amennyit az egyház és a magyarság érdekei megkívánnak. Közben arra gondolt, hogy a nép odakinn eloszlik, és mindenki hazamegy a maga külön sorsába, nyomorúságába.

Az urak megélnékültek, mikor a tisztelgések után kedvesen mosolyogva megjelent a papné, konyakot és cigarettát kínált. A papok nehézkes bókokat mondtak.

- Minden héten itt leszek vizitáción! – lelkesedett a vén esperes. Erre azt illet mondani, hogy: „Szívesen látunk, bátyám!”
- Vénasszony vagyok én már! – pirult kedvesen a papné.
- Annál jobban talál hozzám! – rántotta fel őszes bajszát a nagytiszteletű úr. – Na, de induljunk, vár a bankett! – vezényelt.

A papok lekapcsolták a palástjukat, és összeszedték a papnékat.

A kapu előtt a primprétor felajánlotta az autóját az új papnénak.

- Parancsoljon, nagyságos asszony! – És már ki is nyitotta az autóajtáját.

Az asszonynak ideje sem maradt szabadkozni. Csak mikor az esperesnével beültek, akkor jutott eszébe, hogy milyen különösek voltak a főbíró szemei... Különben előzékeny, kedves úriember.

Az esperesné szintén dicsérte.

- Nem panaszkodhatunk ellene. Szereti a magyarokat, és ezt a románok rossz néven is veszik tőle. Különben nőtlen ember...

A papné arra gondolt, hogy mégse kellett volna felülnie az autójára.

- Az uram érdekei úgy kívánják, hogy barátságban legyünk vele – nyugodott meg.

Pillanatok alatt ott voltak a Vigadó előtt.

A papok fekete ruhás csoportja is tekintélyesen közeledett, mintha a templom gerincéről leszállott, előreálló hasú csókák jönnének lefelé az úton.